

een bad kunnen nemen. 't Bakje is slechts 85cM. lang, 50cM. breed en de grootste diepte bedraagt 5cM.

De eerste week bespeurde ik geen badgasten. In den loop der tweede week ging ik eens op $\pm$ 15 M. van de drinkgelegenheid zitten, eenigszins verscholen. 'k Zat er nog geen drie minuten, of een gekraagde roodstaart was al druk aan 't plassen. Binnen een kwartier kwamen er wel vier andere vogeltjes. Dat viel mee! 'k Had dus mijn doel bereikt. Den volgenden dag bouwde ik 2 M. van 't bakje een hut van takkenbossen. Van dezen schuilhoek uit ben ik in de gelegenheid onze mooie vogels op mijn gemak gade te slaan. 't Is een lust voor 't oog hun kleurenpracht en slanken vorm te beschouwen. Soms, als de zon schijnt en de lieve zangertjes hun glanzend kleedje met fonkelende droppels beparelen, kan ik niet uitgekeken komen, 't Spijt me dan, dat er betrekkelijk zoo weinig menschen zijn, die van dit »natuurschoon« profiteeren.

Om de twee dagen, als 't heet weer is elken dag; draag ik 's avonds een emmer water naar 't bosch. Dit is een kleine moeite en 's anderendaags word ik er ruimschoots voor beloond. Uit den ganschen omtrek komen de vogels er op bezoek: fitis, merel, lijster, zwarte en gekraagde roodstaart, hofzanger, gaai, roodborst, kwikstaart, ekster, e.a. Tot mijn verwondering heb ik er den winterkoning nog nooit aangetroffen, ofschoon er minstens drie paren in de nabijheid huizen. Houdt ons Klein Jantje niet van een bad?

Tal van interessante tafereeltjes heb ik er reeds gezien. Eens o.a. heb ik vlak vóór me 't duel tusschen een gaai en een ekster bijgewoond. De laatste bleef de baas en de eerste moest afdruipe. De gaai ging in een naburigen boom als een echte straatjongen zitten mokken en schelden, doch ze mocht wachten, tot de ekster klaar was en eerst daarna kwam ze met haar brutale gezicht zich ook wat opfrissen.

Iedereen, die er gelegenheid voor heeft, zou ik aanraden, een drinkbakje voor vogels te maken, al is het nog zoo primitief. Ik kan hem verzekeren, dat hij er genot van zal hebben.

F. B.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN. NATUURBESCHERMING.

No. 27.

Het is zoo duidelijk mogelijk: de *natuurlijke* factoren in den strijd om 't bestaan van de soorten onderling vernietigen zóóveel individuen dat de soort precies kan blijven bestaan, maar ook *niets* meer. Komt de mensch nu nog met *tegennatuurlijke vernielingsmiddelen* dan is de soort tot ondergang gedoemd. Die *zoogenaamde overvloed* van individuen bij de menschelijke spreektaal, is in werkelijkheid niets anders dan het *noodzakelijk getal* om de soort haar voortbestaan te verzekeren. Overvloed = toegift bestaat niet in de natuur.

ERNEST THOMPSON SETON.

Life Hist of Northern Animals I.

De *wetenschappelijke* natuurbescherming is nog een zeer jonge macht, die echter een groote toekomst heeft. Mij tenminste lijkt die arbeid zóó gewichtig dat ik voor de natuurbescherming een eigen *rijksinstituut* en eigen leerstoel wensch, zegt zoo geheel in mijn geest Dr. Konrad Guenther in zijn „Physiognomik der Tropenlandschaft.“ Het blijkt tevens goed, laat hij er op volgen, dat inderdaad deelen der natuur of aparte dieren en planten zeer goed zich in stand laten houden op een volkomen gecultiveerden bodem.

Och, natuurlijk! wie begrijpt dit toch ook van zelf niet; het zit alléén maar in de meerdere of mindere beschaving van den mensch *die* cultiveert. En helaas zijn de actieve „cultiveerende“ menschen meestal juist niet de meest moreele, de ethisch-hoogst ontwikkelden. Daarin zit het hem! Zij, die als invloeden in de natuur gelden, weten van die natuur niets af, en voelen

er ook niets voor; lezen zelfs een blad als *De Levende Natuur* hoogst zelden, of wellicht nooit, en als ze dergelijke bladen lezen staan ze zóó vreemd voor de natuurfeiten dat ze ze óf heelemaal niet begrijpen, óf hoogstens misbegrijpen. Ik zal binnenkort gelegenheid krijgen hierop dieper in te gaan als ik het voor een maand bestelde Amerikaansche boek ontvangen heb en kan behandelen, dat tot veelzeggenden titel draagt: „Birds in their relation to Man” (by Weed and Dearborn).

Helaas is de opvatting over „beschaving” en „mensch-zijn” bij de anti-natuurbeschermers al even krom en verwrongen en tegennatuurlijk als van verdedigers en goedpratens van oorlogen, in welken vorm zij dan ook gevoerd worden. Maar *ethische cultuur is geen onnatuur*, en kan nooit schadelijk voor andere wezens worden. En wat is dan de leer der wetenschappelijke natuurbescherming een reusachtig groot en veelomvattend, alle vakken van menschelijk weten beslaand terrein. Zij werkt met de resultaten van alle mogelijke onderdeelen van natuurwetenschappelijk vorschén, en combineert die weer tot het ééne groote natuuramalgama. Het doet dan ook zoo vreemd aan dat de grootsche, diepbedoelde natuurbescherming nog zoo weinig sympathie bij onze Regeering kan vinden.

Wat schittert Duitsland met zijn onder Prof. Couwentz hoog-wetenschappelijke rijksinstelling, wat is Amerika in elke staat krachtig vertegenwoordigd op dit punt met de Audubon-Society! Dat zijn echte „centrale punten” waarvan vurige, en als ’t moet ook vinnige stralen tot in elk hoekje van ’t land uitbliksemen. Deze instellingen weten *alles* wat er gebeurt, ook in ’t buitenland; ze hebben terstond alle brochures, tijdschriften, artikelen over alle mogelijke onderwerpen uit alle landen per post ontvangen, vertalen ze of zorgen op andere manieren voor de al-bekendheid onder alle lagen van ’t volk.

Niet zoo gauw kan men als particulier een brochure er over bestellen, of de „Centrale” heeft ze al vertaald en met aantekeningen voorzien in den handel gebracht of kosteloos verspreid, en wél vooral onder de „geweerdragende” menschheid, die dit geweer als een kind lief heeft omdat men zich wijs maakt er niet buiten te kunnen.

Maar wat doet onze regeering? Eigenlijk nóg minder dan niets, als men denkt aan de moeite die het gekost heeft om een tijdelijk-dragelijk vogelwetje te verkrijgen, waarbij de volksvertegenwoordigers den rol speelden van tegenstribbelende, niet op de hoogte zijnde kinderen, die niet eens een „Ahnung” hebben van het mooie en groote en internationale gezwoeg dat de menschheid moet wakker schudden tot „hooger natuurbegrip”. Van een rijkscentrale voor een algemeene natuurbescherming, (een vraagbaak voor ieder) dat *geraadpleegd* moet worden bij elke menselijke onderneming is dan in ons land ook vooreerst nog wel geen sprake. Het gezegde van „die Gefiederte Welt” in 1913: „Ik zou het met vuur als de grootste weldaad begroeten als ieder land en iedere regeering de noodige maatregelen wilde nemen om zijn fauna en flora doeltreffend te beschermen tegen elkeen die hiermee geen rekening hield of houden wilde” is voor de Nederl. Regeering géén mooi gezegde geweest. (Bovendien leest niemand zulke artikelen) en ze doen geen enkele poging om iemand te vinden die bereid zou zijn om al dergelijke uitingen meer volkseigendom te maken. Wat moeten wij een land als Zwitserland benijden waar een man als Prof. Sarasin dagelijks de berichten publiceert die het volk leeren zien hoe ver de menschheid nog van het ideaal afstaat, en hoe snel de geheele natuur haar ondergang tegemoet gaat. Hier zou dat publiceren niet eens mogen; men vindt dat: de heilige rechten der geweer-bezitters aantasten, en dan worden die boos! Men doet hier als wanneer in een politieblad niet geschreven en gestreden zou mogen worden tegen misdadigers, omdat men bang is dat die hun ongelijk daardoor zouden leeren inzien en dan spijtig en boos worden dat de schrijvers hooger staan dan zij!

Wat zegt Prof. Sarasin het mooi in zijn „Weltnaturschutz”: „De natuurbescherming kent maar één plicht, d. i. alle diér- en plantensoorten te beschermen, zóóver dat ze weer alle in natuurlijk evenwicht gehouden zijn, en gehéél afgescheiden van de vraag of ze nuttig of schadelijk voor dezen of dien mijnheer zijn, daar die toch immers het niet alleen te zeggen heeft, en indien hij het had, alles zou verwringen en uit elkaar wrikken zóólang, totdat de natuur voor niemand meer een zegen zou zijn. Wel zal de natuurbescherming hierdoor, bij velerlei punten van zijn streven, vijandigen tegenstand vinden bij allerlei elementen der menschheid (vooral bij de geweerbezitters), maar hij zal zich door dit „kleine” in den mensch niet van zijn zuivere en hooge bestemming laten afbrengen en ook onder die elementen die kiemen van algeheele natuurwaardeering *blijven* zaaien, al zijn dat kringen waar men nooit denkt aan het instandhouden der vrijlevende dieren; maar het zijn juist ook weer *de* kringen, die helaas de macht hebben over het al- of niet voortblijven bestaan der schoonste wezens op aarde, het slotwoord uit te spreken. Wij willen internationale, globale natuurbescherming „van pool tot pool”. Hoe ver men nog af is van het ideaal om tot ieder’s ware verstand en geweten te kunnen spreken, zal ik U eens spoedig aantoonen door passages uit de discussies over vogelbescherming in den Duitschen Rijksdag op 13 Mei 1914. Maar ge herinnert U ook wel uitingen van afgevaardigden uit ons land, die b. v. zoo doodsang waren dat de hoeden-

veeren-handel en bonthandel in Nederland verboden zou worden! en ge weet ook wel, dat, al heeft het buitenland allang uitgevonden om prachtige natuurgetrouwe vogelmodellen in fijn nagebootste kleuren en veeren te fabricceeren (zie het vroeger door mij reeds aangehaalde artikel van Dr. Floericke in Mitteil. Maart 1914 met fraaie photo's er bij!) de Nederlandsche Rijksscholen toch nog altijd opgezette vogels betrekken van dierenopzetters, die de zeldzaamste vogels in menigte blijven leveren, omdat ze nog steeds door geschoten worden. Ik kan dezen zomer geen bontwerker, geen opzettersraam voorbijgaan, in welke stad het ook is, of er staan versch opgezette Nederl. vogels voor 't raam. De Nederl. Vereen. voor Vogelbescherming heeft dan ook een protest aan de Regeering gezonden, met het verzoek om de vogelhuiden-handel ook strafbaar te stellen.

Ja, zoo moeten we wel zoolang het volk zelf niet meewerkt. Anders behoeften al die maatregelen niet. Maar hoe meer hier in deze rubriek op al die leelijke eigenschappen gewezen wordt, en hoe meer afschrikwekkende buitenlandsche voorbeelden ik hier mag aanhalen, hoe sneller het volk zal ontwaken. Dan zullen er ook niet meer van die *schijnheilige* berichten komen als het volgende, dat de Ornitholoog Selous bericht: Iemand klaagt in een blad over de schade die de spreeuw doet aan de groene specht, door nesten in bezit te nemen, en die zelfde »iemand« heeft in zijn kast een heele plank vol opgezette exemplaren van de groene specht en twee doozen vol met eieren! Had de spreeuw maar $\frac{1}{30}$ hiervan op zijn geweten, dan had hij volgens den berichtgever al den dood verdiend!

En welk invloedrijk modelpersoon geeft nu eens het goede voorbeeld eindelijk, door in Parijs (zoodra de vrede er weer is) in de modezaken te decreeteeren, dat veeren onmodern zijn geworden voor damesdracht? Er behoefde maar één zoo'n stem, van uit de hoogste medelijdend het damespubliek behandelend, te verkondigen (in spotting dat de dames niet op de hoogte waren van »le dernier cri«) dat »veeren niet meer gingen«, en geen enkele dame zou er meer naar talen! Geloof dat gerust! En zeg mij, zouden de dames er ongelukkiger door worden? Of zouden de winkels minder damesartikelen verkoopen? Immers neen! Per slot hooren deze zaken toch bij dames tot de »Spielereien« en het is hun totaal onverschillig of ze dit of dat dragen, wanneer het maar »mode« is en »erg gaat«. Zoodra Parijs zegt, dat het »burgerlijk« staat om veeren te dragen, van dat oogenblik af draagt zelfs de burgerlijkste vrouw geen veeren, nooit veeren meer! Laat dan slechts één modezaakman uit Parijs dien moed bezitten, want de Nederl. Regeering heeft toch den moed niet, heb ik indertijd uit de Kamerverslagen gezien, dien Amerika wel heeft en Engeland ook bezig is te hebben, n.l. om alle *veerenhandel* te verbieden, als het geen veeren zijn van gekweekte vogels. In een volgend artikel zal ik U eens de treurige gevolgen laten zien van den veeren- en bonthandel voor de pracht-fauna van voor- en achter-Indië, oorspronkelijk het zoölogischrijkste land der wereld, en thans bijna half leeggeplunderd! en ook kan ik dan niet nalaten enkele prachtige passages aan te halen uit een paar zeer nieuwe brochures tegen de veeren-vrouwen! Maar die brochures helpen niet zoolang regeering, vrouwen en geweerdgers te laf zijn om eigen fouten in te zien en te verbeteren.

Ook geef ik de volgende keer een staatje van getsalchteruitgang bij de Roofvogels in Engeland in de laatste 25 jaar. Ook aan deze telling doet Nederland niet mee! Bang? Of onverschillig?

Dordrecht.

P. J. BOLLEMAN VAN DER VEEN.

Bericht. — Voor plantenliefhebbers. Dezen kan ik mededeelen, dat *Corydalis cava* hier in de buurt ook nog voorkomt in Rauwerd. Daar staan ook honderden zuiver witte exemplaren,

Tevens kan men in de flora van H. H. en Th., blz. 516 (2e Druk) bij *Lepidium latifolium*, (laatste regel), 't woord *vroeger* wel weglaten, daar de Peperkers hier al jaren bij Leeuwarden voorkomt en ondanks de geiten, die dikwijls de bovenste toppen er af grazen, stand houdt.

Leeuwarden.

G. A. P.

Een vraag aan de Nijmegenaars. In een bericht over nieuw-ontdekte steenkoolbeddingen in Duitschland, België en Nederland in het Engelsche Tijdschrift *Nature* (2 Sept. 1915 pag. 14) komt de volgende zin voor: »West of the Meuse and south of the innocent lands of Nijmegen, Holland participates in the new discoveries.« Wat zouden ze met die onschuld of onnoozelheid van 't Nijmeegsche bedoelen?